

EDITORIAL

Paltik ang postura ni Duterte batuk sa VFA

Sang nagligad lang ginsulit na naman ni Pres. Rodrigo Duterte ang iya pagdukol sa gubyerno sang US. Sining ulihi, gin-anunsyo niya nga iduso niya ang pagbasura sa Visiting Forces Agreement (VFA). Himuon kuno niya ini sa sulod sang isa ka bulan, kon indi pagkay-uhon sang US ang *visa* o papeles sang masupog niya nga tagapalapak, subong senador, nga si Ronald “Bato” dela Rosa.

Wala kuno siya nagalahog, si-ling ni Duterte. Pero, kon tan-awon ang mga hitabo sa likod sini, pati na ang daan niya nga mga palabtik sa US, makita nga indi seryuso si Duterte. Paltik ang postura niya nga ibasura ang VFA. Nagpostura siya indi para sa handum nga sakdagon ang pungsodnon nga kahilwayan sang Pilipinas, kundi para sa kaugalingon nga interes sa pulitika.

Ang pagpostura nga ini ni Duterte indi malayo sa tindog nga makabanwa ni Marcos sang dekada 1970 kag pagpamahog nga ibasura ang Military Bases Agreement. Ini kasugtanan sang 1946 nga nagha-

tag sa US sang pribilehiyo nga magbase militar sa masobra 50,000 ektarya sa Clark, Subic kag madampo nga lugar. Pero ang tindog sadto ni Marcos naglab-ot lang sa ayunay para sa mas daku nga bayad-renta sang US kag pagpangayo sang mas daku nga ayuda militar bilang pagsuporta sa iya nga layi militar.

Sa estilong-Marcos, ginagamit ni Duterte ang halambalanon sang pungsodnon nga kahilwayan nga pangdekorasyon para tabunan ang iya nga kaugalingon nga interes. Una, kasugpon sang pagtindog niya nga “magasaylo na sa bahin sang

“Paltik...,” sundan sa pahina 2

5 suldado patay sa armado nga aksyon sang BHB

LIMA KA SULDADO ANG napatay sa aksyon militar nga ginlunsar sang Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Mindoro sang Enero 26. Ginbunalan sang BHB ang pwersa sang 4th IB sa Sityo Kianay, Barangay Naibuan, San Jose, Occidental Mindoro.

Suno kay Ka Madaay Gasic, tagapamaba sang BHB-Mindoro, ang armado nga aksyon sabat sa nagaigting nga nakapokus nga operasyon militar sa Timog Mindoro. Nagsugod ang pagpangdala sang militar sang Enero 11 sa Bulalacao, Oriental Mindoro kag sa mga banwa sang Mag-saysay kag San Jose sa Occidental Mindoro.

Sabat man ang opensiba sa Re-tooled Community Support Program Operations nga ginagamit sang AFP agud tiplangon kag pahugon ang pumuluyo sang Mindoro.

"Paltik...", halin sa pahina 1

China kag Russia”, ginagamit niya ang tindog nga kontra-VFA para iduso ang US nga maghatag sang mas madamo kag bag-o nga mga armas, helikopter, bomba, kag iban pa nga kagamitan para sa brutal nga gera sang pagpamigos sang AFP batak sa masang Pilipino kag sa paltik nga “gera kontra-droga”. Sa bagay nga ini, pwede niya nga makuha ang suporta sang mga maki-US nga upisyal sang AFP. Ikaduha, ginagamit niya ini nga baraha para padakuon ang iya nga balor kag sagngon ang pagpangpresyur sa iya sang pila ka grupo sa US nga nagakontra sa iya katuwang ang mga kontra niya sa pulitika.

Kon may ara bisan malahilo nga pagkamakabanwa si Duterte, tani madugay na niya nga ginbasura ang VFA kag ginpalayas ang mga suldado nga Amerikano kag mga pasilidad militar nila sa Pilipinas. Nagapabulag-bulag si Duterte sa ginahimo sang mga Amerikano sa Fort Magsaysay, Clark, Subic, Villamor

Air Base, Mactan Air Base, Lumbia Airport, Camp Ranao, Camp Bautista, Carlito Cunanan Naval Station, Camp Navarro kag iban pa nga lugar. Ang mga kampo nga ini sentro sang ila nga pagpasilabot. Diri sila naga-espiya, nagapalupad sang mga drone, nagahanas sang mga suldado nga Pilipino para sa ila pagpasilabot sa mga internal nga halambalanon sa Pilipinas sa tabon sang “kontra-terorismo”.

Para sa pumuluyo nga Pilipino nga nagahandum sang tunay nga kahilwayan halin sa neokolonyal nga paghari-harian sang US, makadto lang sa wala ang postura subong ni Duterte kontra sa VFA. Pagligad sang panahon, malubong lang ini sa limot pareho sang deklarasyon niya sadto nga untaton na ang Balikatan “war exercises” kag tapuson na ang EDCA.

Siyempre, ang aktwal nga mandangtan sang postura nga kontra-VFA ni Duterte depende kon paano niya hampangon ang baraha nga ini. Mahimo ini nga maglab-ot sa simple nga “pagrebyu”, bag-o nga negosa-

syon o bag-o nga kasugtanan, o paghatag sang US sang simple nga padya kay Duterte (pareho sang ginapangayo niya nga visa para kay Bato). Pero may risgo man ini nga magbalik sa iya labi na kon indi gilayon magkagat ang US, mapasobra ang iya pagpostura nga magapabaskog sa buot sang pila ka upisyal sang AFP, kahimbon sang mga pwersa pangseguridad sang US kag lokal nga oposisyon, nga sipaon siya sa poder. Sa anupaman, sa pinakabasehan, wala ginabag-o o mabag-o sa pagpostura ni Duterte ang dominasyon sang US sa pulitika sang pungsod.

Madugay nga ginasinggit sang pumuluyo nga Pilipino ang pagbasura sa VFA, kag iban pa nga indi patas nga tratado militar sa tunga sang US kag Pilipinas. Lakip diri ang Mutual Defense Treaty sang 1951 kag ang Enhanced Defense Cooperation Agreement (EDCA) sang 2014.

Tanan nga kasugtanan nga ini nagahatag sang gahum kag kinamatarung sa militar sang US sa Pilipinas kag lunsay nagalapak sa kahilwayan sang Pilipinas. Ang mga kasugtanan nga ini daku nga sampal sa pungsodnon nga integridad sang mga Pilipino.

Sa idalum sang VFA, sa partikular, lubos nga hilway magsulodguwa ang mga suldado nga Amerikano sa pungsod. Indi man pwede nga inspeksyunon ang ila salakyan kon nagadala sang mga armas nukleyar agud ipatuman ang probisyon sang konstitusyon sang Pilipinas. Ang mga suldado nga Amerikano nga nakahimo sang krimen gilayon nga ginahatagan-proteksyon sang gubyrno nga US kag, kon indi bangud sa gahud kag protesta, ginapalusot sa ila salabton.

Ang mga kasugtanan nga ini, lakip na ang pagginahum sang mga dumuluong nga kapitalista kag bangko sa ekonomya sang pungsod, ang pinakamatingkad nga patimaan sang neokolonyal nga pagpigos sa

"Paltik...", sundan sa pahina 3

Tomo LI Blg. 3 | Pebrero 7, 2020

Ang Ang Bayan ay inilalabas sa wikang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray at Ingles. Tumatanggap ang Ang Bayan ng mga kontribusyon sa anyo ng mga artikulo at balita. Hinihikayat din ang mga mambabasa na magpaabot ng mga puna at rekomendasyon sa ikauunlad ng ating pahayagan.

[instagram.com/progressiveviews](https://www.instagram.com/progressiveviews)

@prwc_info

cppinformationbureau@gmail.com

Kaundan

Editorial: Paltik ang postura ni Duterte kontra sa VFA	1
Armado nga aksyon sg BHB-Mindoro	1
Pasidunggan kag sundon ang FQS	3
Pagpandambong sa FSMR	3
Atake sa mga drayber sg Angkas, habal	5
Trapik sa Pilipinas	5
Bato, mamumugon	6
Largado nga FMO sa Southern Tagalog	8
Hustisya kay Randy Malayao	8
19 mangunguma, iligal nga gin-aresto	9
Sangtwaryo, ginsalakay sg paramilitar	9
Ika-33 tuig sg Mendiola Massacre	11
Proyektong Aerotropolis, paantus	10
Pondo paniktik sg DICT, ginkundenar	10

Ang Ang Bayan ay inilalathala dalawang beses bawat buwan ng Komite Sentral ng Partido Komunista ng Pilipinas

Nagkalainlain nga dagway sang pagpandambong sa FSMR

Masobra tatlo ka tuig na ang mga kampanya nga pagpamigos sang Armed Forces of the Philippines (AFP) sa Far South Mindanao Region (FSMR). Nagalunsar ini sang sustenido kag nagabaskog nga mga operasyon militar sa mga prubinsya sa rehiyon para depensahan ang pagpasilabot kag pagpandambo.

Sa tabon sang Community Support Program, ginaatake sang militar ang duta nga agrikultural kag mga kagulangan agud padasigon ang pagpang-agaw sang duta. Ginapahug kag ginaipit ang mga mangu-nguma, labi na ang mga imol, agud tapnaon ang ila pagbato. Ang nagabalibad nga maghatag sang ila kadutaan ginaakusahan nga mga terorista kag ginagamitan sang kusog.

Pagpandambong sang mga kumpanya sa agribisnes

Agresibo nga ginapalapad sang mga kumpanya sa agribisnes ang mga plantasyon paagi sa nagkalainlain nga porma sang pagpang-agaw sang duta kag mga iskema sa pagpatanum sang mga produkto nga pang-eksport. Kadungan sini, nagdagsa man ang mga kumpanya sa mina.

Nagapatuman ang mga kumpan-

ya sa agribisnes sang mapanghimulos nga mga iskema pareho sang sistema nga *leasehold* kag *growership* agud mapalapad ang tagsa-tagsa nila nga plantasyon. Sa idalum sang sistema nga *leasehold*, ginarentahan sang kumpanya ang mga duta nga pribado o publiko para himuon nga plantasyon, masami sa tuman kanubo nga presyo. Ang *growership* naman amo ang sistema kon sa diin nagapatanum ang kumpanya sa mga pribado nga indibidwal. Sabat sang kapitalista ang tanan nga gastos pero obligado nga ibaligya sa kumpanya ang produkto sa presyo nga dikta sini.

Sa kaso sang Dole Philippines (Dolefil), lokal nga subsidyaryo sang multinasyunal nga Dole Food Company nga nakabase sa US, ginatantya nga naglapad pakadto sa 70,000 ektarya ang sakup sang operasyon sini bangud sa pagpatuman sang nasambit nga mga iskema. Ini bisan may ara lang nga ginamentenar ang kumpanya nga 9,364 ektarya nga baseng

"FSMR...", *sundan sa pahina 4*

"Paltik...", *halin sa pahina 2*

pungsod Pilipinas. Ang dumuluong nga paghugakom sa ekonomya kag militar, kag ang pagpasilabot sang pila ka traidor sa dumuluong nga imperyalista ang pangunahon nga sangkap kon ngaa nagapabilin nga atrasado kag nagaantus ang pumuluyo nga Pilipino, kag nagabuy-unan ang mga oligarko kag mga daku nga garuk nga burukrata.

Nagakadapat nga palanugon sang pumuluyo nga Pilipino ang ila singgit para ibasura ang VFA kag tanan nga indi patas nga tratado militar. Dapat maghiliusa ang tanan nga nagamahal sang kahilwayan kag sukton ang rehimeng Duterte sa pagluib sini sa kahilwayan sang Pilipinas. **AB**

Pasidunggan kag sundon ang diwa sang FQS—JMS

Sa ika-50 tuig nga anibersaryo sang First Quarter Storm (FQS), ginhanduraw sang nagkalainlain nga organisasyon ang kahulugan sini sa kasaysayan sang rebolusyonaryo nga hublag. Umpisa Enero 26, ginlunsar ang serye sang mga aktibidad sa pagpanguna sang FQS Movement. Suno kay Prop. Jose Maria Sison, dungganon kag ara sa panahon nga dumumon ang FQS sang 1970 kag sundon ang mga aktibista nga nagpasakup sa bagyo nga ini paagi sa mobilisasyon, talakayan kag iban pa nga pagtilipon.

Ginbun-ag sang FQS ang mada-mo nga pamatan-on nga aktibista kag grupo sang mga pamatan-on. Nangin yabi ini sa pagpukaw, pagorganisa kag pagpahulag sang mga pamatan-on. Ginpalanog nila ang pagpasulong sang pungsodnon-demokratiko nga hublag kag nanguna sa hilikuton masa sa kubay sang mga mamumugon, mangunguma, tumandok, pamatan-on, kababainhan kag mga propesyunal. Ginpabaskog man nila ang kubay sang Partido Komunista sang Pilipinas.

Pagpaambit pa ni Sison, mada-sig nga nagdamo ang katapuan sang Partido, Bagong Hukbong Bayan kag iban pa nga pangmasa nga organisasyon bilang resulta sang FQS. Sang gindeklarar ang layi militar sang Septyembre 21, 1972, daku nga numero sang mga aktibista ang sekreto nga naghulag kag nag-pasakop sa pagbato sa pasista nga rehimen.

Maluwas sa talakayan, nagtipon man ang mga beterano kag bag-o

"Pasidunggan...", *sundan sa pahina 4*

plantasyon.

Halin 2014, wala sang untat ang mga operasyon kombat sang Task Force Central sang 6th ID sa Sultan Kudarat para hatagan-dalan ang ekspansyon sang mga plantasyon. Sa una nga tuig sang pagpangkugmat sini, naglapad sang masobra pito ka beses (halin 220 ektarya pakadto 1,574) ang mga plantasyon sang saging sang mga multinasyunal pa lang. Sa masunod nga tatlo ka tuig naglapad pa ini sang 70% (pakadto 2,677 ektarya). Lakip sa nakapangin-pulos diri ang Dolefil kag Sumifru Philippines Corporation (lokal nga subsidiyaryo naman sang multinasyunal nga Sumitomo Corp. nga nakabase sa Japan).

Malaparan man nga ginpasulod sang Nestle Philippines ang mga duta nga agrikultural sa mga konsesyon para sa pagtanum sang kape nga pang-eksport. Kontrolado sini ang mayorya nga produksyon sa bilog nga Sultan Kudarat, nga ikaduha nga pinakadaku nga prubinsya nga nagaprodyus sang kape sa bugos nga pungsod. Dugang pa diri, mas o menos sa 12,000 ektarya nga mga plantasyon sang kape ang kontrolado man sang M&S Company kag Silvicultural Industries Inc., mga kumpanya nga ginapanag-iya-han sang pamilya Consunji.

Nangin madasig man ang paglapad sang mga plantasyon sang *rubber* (goma) kag *oil palm* sa rehiyon sa nagligad nga dekada. Naglapad

ang kabilugan nga erya sang mga plantasyon sang *rubber* halin 31,235 ektarya sang 2018. Ginatanta nga 91% sini o 58,000 ektarya ang makita sa North Cotabato.

Sa pihak nga bahin, naglapad man halin 14,609 ektarya sang 2010 pakadto 20,500 sang 2018 ang kabilugan nga erya sang mga plantasyon sang *oil palm*. Katunga sini o 10,105 ektarya makit-an sa Sultan Kudarat.

Lakip sa mga pinakaapektado nga lugar sa rehiyon ang Barangay Ned sa Lake Sebu, South Cotabato.

Ang barangay kag kaingod sini amo ang target sa pagpalapad sang mga multinasyunal nga plantasyon. Ginabilang sang reaksyunaryo nga lokal nga gubyrno ang lugar bilang pinakamaayo nga sona pang-agribisnes sa prubinsya. Ang Ned ang pinakamalapad nga barangay sa bilog nga pungsod nga nagasakup sang 41,200 ektarya nga kadutaan. Kabahin ini sang ansestral nga duta sang mga Lumad nga T'boli, Tiruray, Ubo kag Manobo.

Pagpasilabot sang mina

Sa rehiyon, ang mga reserba nga mineral pareho sang bulawan, saway kag *iron* makit-an sa mga prubinsya sang North Cotabato (Pigcawayan kag Magpet), Sultan Kudarat (Kalamansig, Palimbang, Bagumbayan kag Columbio), South Cotabato (Tampakan, Lake Sebu kag T'boli) kag Sarangani (Maitum, Kiamba, Maasin kag Glan).

Masobra 30 multinasyunal kag

lokal nga kumpanya ang subong nagaopereyt o indi gani nagaasikaso sang aplikasyon para sa malaparan nga pagmina sa nasambit nga mga lugar. Nagalab-ot na sa 224,103 ektarya ang erya nga sakup sang operasyon sang mga kumpanya nga ini.

Napulo sa mga kumpanya nga ini ang ginhatagan na sang mga kontrata para mag-opereyt sa 63,556 ektarya nga kadutaan sang rehiyon. Sa amo man, ang Sagittarius Mines Inc. lang ang ginhatagan sang reaksyunaryo nga gubyrno sang Financial and Technical Assistance Agreement para sa 28,539 ektarya nga konsesyon sini sa Tampakan. (*Basahon ang kaangut nga artikulo sa Ang Bayan, Oktubre 7, 2019.*) Apat nga kumpanya man ang may Mineral Production Sharing Agreement (MPSA) para sa lima ka konsesyon nga may kabilugan nga kalaparon nga 17,439 ektarya. Ginpahanugutan man sang reaksyunaryo nga estado ang eksplorasyon sang apat ka kumpanya sa 17,579 ektarya nga kadutaan.

Luwat sa mga nasambit may ginaasikaso pa nga aplikasyon sa pagmina nga nagasakup sa 160,544 ektarya. Ginabug-os ini sang apat nga mga aplikasyon para sa MPSA nga nagasakup sa 10,323 ektarya, kag 23 aplikasyon para sa *exploration permit* nga nagasakup sang nagalab-ot sa 150,221 ektarya.

Lapnagon man ang pagpang-agaw sang mga dumuluong nga kumpanya sa mga operasyon sang mina

"FSMR...", sundan sa pahina 5

nga mga aktibista sa Mendiola sang Enero 30 para dumdumon ang 50 tuig sang "Battle of Mendiola". Isa ini ka paghulag nga may 10,000 pamatan-on nga estudyante batuk sa pasismo sang diktadura nga US-Marcos. Bilang sabat sa ila nga rali, gingamitan sang pakusog sang Metrocom ang linibo nga aktibista. Ginsabat man ini sang mas dalagku pa nga protesta sang mga estudyante kag mamumugon sa Malacanang.

Nag-ululupod sa aktibidad ang mga tigulang kag mga bataon nga

aktibista. Para sa ila, ang mismo nga kabangdanan sang FQS nagapadayon kag mas masingki pa sa idalom sang rehimeng Duterte. Suno kay Prop. Judy Taguiwalo, aktibista kag isa sa mga nagpasakop sa FQS, maathag nga halimbawa sini ang Executive Order 70 nga nakadisenyo para piguson ang kinamatarung sang pumuluyo.

Naglunsar man sang programa sa Bantayog ng mga Bayani sa Quezon City sang Enero 26. Ginsaluduhan ang tanan nga pamatan-on kag sektor nga nagpanguna sa ka-

hublagan masa batuk sa diktaduryang Marcos. Ginkilala man ang paghimakas sang subong nga henerasyon para sa tunay nga demokrasya, kag ginpabutyag ang pagsupporta sa pagpadayon sang sugilanon pangkalinungan sa tunga sang NDFP kag GRP kag panawagan nga hilwayon ang mga bilanggo pulitikal.

Nagtambong diri ang mga pamilya sang mga martir kag baganihan sang layi militar nga sanday Rizalina Ilagan, Emmanuel Lacaba, Antonio Zumel, Ma. Lorena Barros kag Edgar Jopson. AB

Atake sa pangabuhian sang mga drayber sang Angkas kag habal-habal

Bangud sa kawad-on sang maayo nga sistema sang pangpubliko nga transportasyon sa bilog nga pungsod, madamo sang komyuter ang natulod nga mag-suporta sa serbisyo sang mga drayber sang mga motorsiklo nga *taxi* sa kasyudaran kag habal-habal sa kaumhan. Imbes nga pauswagon ang nagakabulok na nga sistema sang transportasyon, ginauna sang rehimen nga Duterte ang pag-atake sa pangabuhian sang mga drayber nga gusto lang magtrabaho kag magbulig sa mga komyuter. Pamatuod ini sang pagkamasupog nga kontra-pumuluyo sang rehimen kag kawad-on sang pagkabalaka sa kaayuhan sang kadam-an.

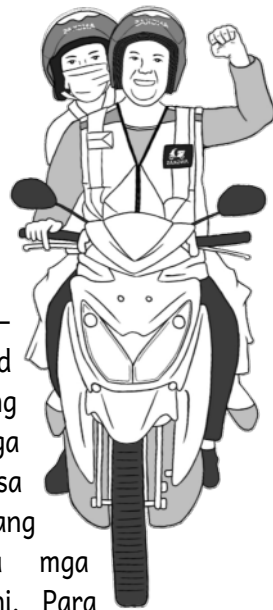
Atake sa mga drayber sang Angkas

Adlaw-adlaw nga kalbaryo ang ginaagyan sang mga komyuter bangud sa grabe nga trapik kag bulok nga sistema sang pangpubliko nga transportasyon. Para makalikaw sa trapik, madamo sa Metro Manila kag Metro Cebu ang nagalaum sa serbisyo sang Angkas, isa ka kumpanya nga nagao-pereyt sang mga motorsiklo nga *taxi*. Ginasadag ini sang mga komyuter bangud mas madali nga makamaniobra kag makalusot sa makitid nga mga karsada. Daku nga bagay ini para sa mga komyuter bangud makakini sila sa oras kag pamasaha.

Sang Disyembre 2016 lang gintukod ang Angkas apang madasig nga naglapad ang operasyon sini kadungan sang paglala sang problema sa trapik. Bangud sa kawad-on sang nagakaigo kag disente nga oportunidad sa trabaho, madamo ang naengganyo nga magtrabaho sa kumpanya labi pa nga relatibo nga daku ang ginakita sang mga pultaym nga drayber sini (nagalab-ot P1,500 kada adlaw). Sang Disyembre 2019 nagalab-ot na sa 27,000 ang kabilugan nga isip sang mga drayber sang kumpanya.

Imbes nga suportahan sang rehimen ang mga drayber, sang Disyembre 2019 ginmanduan sang Land

Transportation Franchising and Regulatory Board (LTFRB) ang Angkas nga pahalanon sa trabaho ang 17,000 sa mga drayber sini. Para

kuno ini mangin patas sa mga bag-o nga opereytor sang mga motorsiklo nga *taxi*. Lakip sa mga ini ang JoyRide kag Move It nga pareho nag-umpisa sang tagsa nila ka mga operasyon sang Enero. Sa ngalan sang “kumpetisyon”, ginlimita sang LTFRB pakadto sa 10,000 ang maksimum nga isip sang mga drayber nga mahimo magtrabaho sa kada kumpanya.

Wala sang mekanismo ang LTFRB para siguruhon nga masalo sang mga bag-o nga kum-

"Atake..." sundan sa pahina 6

"FSMR..." halin sa pahina 4

sa rehiyon. Sa kabukiran sang Daguma, Sultan Kudarat, wala sang panabi-tabi nga gin-agaw sang kumpanya nga Korean, General Resources Co., Ltd (GRCO), ang minahan sang mga gamay nga minero. Subong nagaopereyt ang subsidaryo sini nga GRCO Isulan Mining Corporation sa 4,500 ektarya sa Barangay Kinayaw, Bagumbayan.

Nagsulod man sa lugar ang mga kumpanyang Chinese nga Epochina Mining Corporation kag Xin Lin International Mining Corporation. Nagalab-ot na sa 4,549 ektarya ang gintingub nga lapad sang mga konsesyon sang nasambit nga mga kumpanya. Ang Xin Lin Mining subsidaryo sang Shanghai Xin Lin International Trading Company Ltd., isa sa pinakadaku nga taga-eksport sang mga produkto nga asero sang pungsod China.

Subong ginaproseso man ang aplikasyon sang kumpanya nga British nga Alphaville Mineral Resources, Inc. para sa eksplorasyon sang bulawan, saway kag pilak sa 16,133 ektarya sa mga banwa sang Tulunan, North Cotabato kag Columbio, Sultan Kudarat.

AB

Trapik sa Pilipinas, ikaduha sa pinakamalala sa kalibutan

IKADUHA ANG METRO Manila sa listahan sang mga syudad sa bilog nga kalibutan nga may pinakamalala nga problema sa trapik. Ini suno sa Traffic Index 2019, isa ka report nga ginpaggwa sang nagligad nga bulan sang kumpanya nga German nga Tom Tom. Ang nasambit nga report nagatalakay sa grabe nga problema sa trapik sa 416 ka mayor nga mga sentrong urban sa nagkalainlain nga bahin sang kalibutan.

Ginpakita sa report nga nagalab-ot sa 71% ang abereyds nga porsyento sang grabe nga problema sa trapik sa mga karsada sang Metro Manila. Siling sini, ginatantya nga 257 oras ang nadula sa kada motorista sang nagligad nga tuig bangud sa pagkaipit nila sa trapik. Paathag sini, ang 30-minuto nga byahe kada aga nangin 59 minuto bangud sa kagutok sang mga karsada. Samtang, ang pareho nga byahe nangin 68 minuto naman kada gab-i.

Pinakagutok ang mga karsada kada “rush hour” (al-as-8 tubtob alas-9 sang aga, kag alas-6 tubtob alas-7 sang gab-i). Ang abereyds nga porsyento sang trapik nagalab-ot sa 128% kada gab-i, kag 95% kada aga. Nagalab-ot ini pakadto sa 143% kada Biyernes sang alas-6 tubtob alas-7 sang gab-i.

panya ang mga ginpahalin. Ang malaparan nga pagpahalin sa Angkas bunal indi lang sa pangabuhian sang mga drayber kag ila nga mga pamilya kundi pati man sa ginatos ka libo nga pumuluyo nga nagasalig sa ila nga serbisyo.

Indi ini ang una nga kahigayunan nga gin-itan sang rehimen ang mga drayber sang Angkas. Una na nga ginkansela sang LTFRB ang permit sang Angkas sang Nobyembre 2017 bangud ginalapas kuno sang ila nga serbisyo ang layi trapiko. Sang Mayo 2019 na lang temporaryo nga ginpasugtan nga liwat magbyahe ang mga drayber sini. Natalana nga matapos ang mga permit sang Angkas, JoyRide kag Move It sa masunod nga bulan. Magaresulta ini sa pagmasaker sa indi magnubo sa 30,000 trabaho sa Metro Manila pa lang.

Atake sa mga drayber sang habal-habal

Antes pa man mag-uso ang serbisyo sang mga motorsiklo nga taxi, madugay na nga patok sa masang anakbalhas ang serbisyo sang mga drayber sang habal-habal. Ang habal-habal kag "skylab" sa kaumahan popular nga mga tawag sa mga motorsiklo nga ginagamit bilang pangpubliko nga transportasyon sa kaumahan kag pati sa mga banwa nga kulang ang pangpubliko nga transportasyon. Praktikal ang gamit sang mga ini labi na sa maligwin nga mga komunidad nga may makitid, mataas o indi gani matalon nga dalan nga indi masarangan nga agyan sang mga traysikel kag dalagku nga salakyan.

May duha ka klase sang habal-habal. Una inang may sugpon nga tapi sa pulungkuan. Mahimo ini magkarga sang tubtob sa lima ka pasahero. Ang ikaduha nga klase naman ang may pakpak o duha ka tapi sa pareho nga kilid. Mahimo ini nga magkarga sang tubtob sa 13 ka pasahero.

Masami man nga ginagamit sang mga residente nga mangu-

nguma ang mga habal-habal para sa transportasyon sang ila nga mga produkto pakadto sa mga merkado. Ginagamit man ang mga ini para magkarga sang ila mga bagahe kag bisan ginasagod nga mga hayop.

Ang mga drayber sang habal-habal makabig nga kabahin sang malaproletaryado sa kaumahan. Bangud sa kakulangan sang kita kag lapnagon nga pagpang-agaw kag pagbaylo-gamit sang duta, madamo nga mangunguma ang natulod nga magpangita sang dugang nga pangitan-an. Lakip sa mga alternatibo nga ginakuhaan sang kita sang madamo nga mangunguma ang pagbyahe sang habal-habal.

Bisan ginasakdag sang masa, hugot ini nga ginadumilian sang reaksyunaryo nga gubyerno bangud labag kuno sa layi trapiko ang pagbyahe sang habal-habal. Kadam-an man sang mga habal-habal sa mga prubinsya wala naparehistro sa LTFRB bangud sa tuman ka mahal kag tuman ka kumplikado ang proseso sang aplikasyon. Bangud diri masami nga ginadakop ang mga drayber kag ginakumpiska ang ila mga motorsiklo. Nagalab-ot sa P5,000 ang multa nga ginapabayad sa mga drayber sang habal-habal. Masami man sila nga mabiktima sang pagpangotong sang mga suldado kag pulis sa mga tsekpoyn.

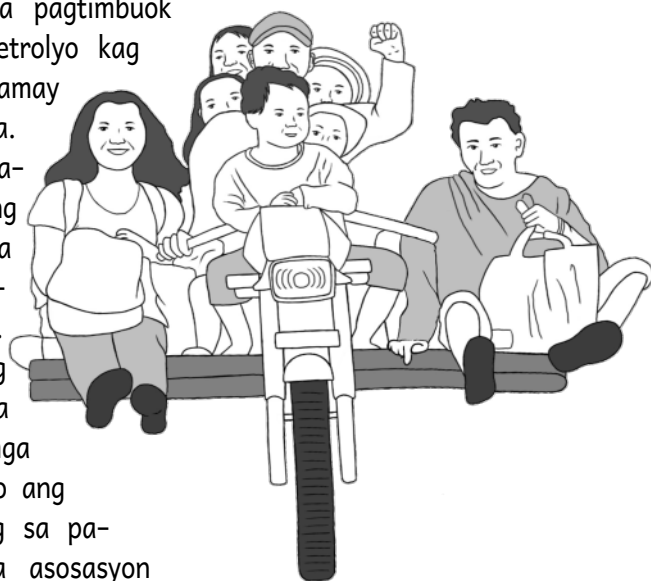
Dugang nga paantus sa mga drayber ang batsehon nga mga karsada sa kaumahan nga madasig nga nagasamad sa mga pyesa sang ila mga habal-habal. Pabug-at man ang wala sang untat nga pagtimbuok sang presyo sang petrolyo kag iban pa nga nagapagamay sang ila gamay nga kita.

Ang mapiot nga kahimtangan nga ini ang nagatulod sa mga drayber nga maghugpong kag maghimakas. Nagaorganisa sila sang mga asosasyon sa nagkalainlain nga mga baryo para ipakigbato ang ila nga kinamatarung sa pangabuhian. Ang mga asosasyon

nga ini ang nagatalana sang mga polisiya sa pagbyahe pareho sang pag-istandardisa sang pamasahe, pagsiguro sa kaluwasan sang mga pasahero kag iban pa. Ang mga asosasyon man ang napahulag sa panahon sang mga disgrasya kag emerhensya sa mga baryo. Nagapanindugan ang mga drayber nga ang ila pakadto-pakari sa mga karsada kabahin sang ila nga adlaw-adlaw nga pagpangita sang pangabuhian kag obligasyon nga mahatag sang serbisyo sa ila nga mga kasimaryo.

Bisan pa man, bisan sila biktima sang mga pasista nga pagpamigos sang mga armado nga pwersa sang estado. Katuyuan sini nga pahipuson ang mga drayber kag piguson ang ila nga lehitimo nga pagbato para sa pangabuhian. Lakip sa pinakaulihi nga kaso sang pagpamigos sa mga drayber ang pagpatay sang mga elemento sang 3rd ID kay Lito Itao, awditor sang Guihulngan City Habal-habal United Operators and Drivers Association sang Hunyo 2019 sa Negros Oriental. Para hatagan rason ang krimen, ginpagwa sang mga pasista nga katapo kuno sang Bagong Hukbong Bayan ang biktima.

Ang pagpamigos sang reaksyunaryo nga estado ang nagatulod sa mga drayber sang habal-habal nga direkta mag-amot sa pagsulong sang demokratiko nga rebolusyon sang banwa. Lakip sa mga hilikuton nga ginatungdan nila ang regular nga paghatag sang suporta nga lohistikal kag pagpaniktik sa mga Pulang hangaway. AB

Pagbato sang mga mamumugon sang Nissen Electronics

Isa ka kumpanya nga Japanese ang Nissen Electronics Philippines nga nagahimo sang fuse para sa mga salakyan. Nagasuplay ini sa mga kumpanya pareho sang Toyota, Nissan, Ford kag Isuzu. Ini lokal nga subsidiaryo sang multinasyunal nga Nippon Seisen Cable, Ltd. nga nakarehistro sang kabilugan nga nabaligya nga 10 bilyon nga yen (P4.6 bilyon) sang Marso 2018.

Nag-umpisa ang operasyon sang Nissen Electronics Philippines sa Southern Tagalog sang 2009 sa Laguna Technopark Incorporated antes magsaylo sa Daiichi Industrial Park sang 2016. Kadungang sang pagsaylo sang pabrika ang paghubo sang sweldo sang mamumugon bangud mas manubo ang minimum nga sweldo sa Cavite (351.50) kumparar sa Laguna (P378.50).

Dugang nga abuso sa mga mamumugon sang Nissen ang pilit nga obertaym. Sa iskema nga ginatawag nga “six to six”, pilit nga ginapatrabaho ang mga mamumugon sang 12-oras kada adlaw. Wala bayad ang *holiday* kag *day-off*, kag ginapabayaran sa mga empleyado ang ila mga uniporme kag kagamitan pangkaluwasan.

Sang 2018, ara sa 468 ang mga kontraktwal sa kabilugan nga 493 mamumugon sang Nissen. Mayorya (412) sa ila babaye, samtang 56 naman ang lalaki. Ginakuhaan sang Nissen ang ahensya nga Career Power Professional Mgt. Services sang mga kontraktwal nga mamumugon sini. Ang ahensya ginapanag-iyahan ni Edgardo Etac. Ginapaggwa sang Nissen nga wala ini sang direkta nga obligasyon sa mga mamumugon bangud ang ahensya kuno ni Etac ang nagaempleyo sa ila.

Pag-insister sang kinamatarung

Ang handum nga mapaayo ang ila kahimtangan ang nagtulod sa mga mamumugon sang Nissen nga tukuron ang Manggagawang Regular at Kontraktwal sa Nissen Electronics Phils.-Liga (Marekonep-Liga). Ini ang nangin sandigan

sang ila nga pagbato para sa regularisasyon nga ginsenyas sa pagpasaka sang isa ka empleyado sang petisyon agud mag-inspeksyon ang Department of Labor and Employment (DOLE)-Calabarzon sa pabrika sadtong Hulyo 2018.

Sa sulat sa DOLE, gin-isa-isa sang mga mamumugon ang mga paglapas sa layi kag indi maayo nga pagtrato sang Nissen sa ila. Lakip sa ila ginreklamo ang pagpatuman sini sang kontraktwalisasyon, indi pagsunod sa gintalana nga minimum nga sweldo, indi pagbayad sang obertaym kag *13th month pay*, *holiday* kag *night differential*. Ginlakip nila ang indi pagbayad sang *service incentive leave*, iligal nga pagbuhin, diskriminasyon sa transportasyon kag mga halambalanon sa kaluwasan sang mamumugon. Ginsundan ang pagpasaka sang petisyon sang aksyon protesta sa atubang sang upisina sang DOLE sa Trece Martires City sang Disyembre 11, 2018 agud manawagan sang gilayon nga pagpaggwa sang desisyon para sa regularisasyon.

Bilang balos, iligal nga ginpahalin sang management sang Nissen ang 21 mamumugon nga nagpasakup sa protesta halin Enero 3, 2019.

Sa baylo nga mahadlukan, labi nga nag-isog ang mga mamumugon sang Nissen. Ginsab-it nila ang ila mga plakard kag panawagan sa kudal sang pabrika sang Nissen. Ginsinggit nila ang ila mga demanda sa atubang sang mga pulis kag suldado nga nagabantay sa sulod kag guwa sang Daiichi Industrial Park.

Wala gin-untatan sang mga

mamumugon sang Nissen ang DOLE tubtob sa magpagguwa ini sang desisyon sang Pebrero 2019 pabor sa mga mamumugon. Gindeklarar sini nga regular ang 502 kontraktwal, lakip ang 21 nga ginpahalin. Kadalag-an ini sang ululupod nga paghulag sa tunga sang pagpangpresyur sang mga kapitalista.

Panibag-o nga pagpahalin, panibag-o nga pagbato

Bangud wala sang bangkil ang mga mandu sang DOLE nga ginapela man sang kumpanya, padayon ang paglapas sa kinamatarung sang mga mamumugon. Sang Setyembre 13, 2019 liwat nga nagpahalin ang kumpanya sang 89 mamumugon. Kadam-an sa mga ginpahalin madugay na nga empleyado sang Nissen.

Panibag-o nga hugnat sang mga paghulag ang ginkasa sang mga mamumugon. Nagprotesta sila sa atubang sang Daiichi Industrial Park. Regular man sila nga nagahimo diri sang mga paghulag kag programa kadungan sang pagsulod kag paggwa sang mga mamumugon sa engklabo. Panawagan nila nga pabalikon sa trabaho ang ginkilala nga regular nga upod nila nga iligal nga ginpahalin sang kumpanya.

Tubtob subong padayon ang pagbato sang mga mamumugon sang Nissen. Padayon man nga nagahimo sang tikang ang Nissen agud tapnaon ang ila paghimakas. Mahimo nga maglawig pa ang pagbato nga ini, pero isa ka bagay ang pat-ud: nagsugod na ang kapaslanan sang kapitalista sa tion sang pagkamuklat sang mamumugon sa pagpanghimulos sa iya. AB

FMO sa Southern Tagalog

Ginpatay sang mga suldado sang berdugo nga 4th IB ang mga sibilyan nga sanday Mark Ederson Valencia delos Santos kag Jay-ar Mercado sa Bara-ngay Happy Valley, Socorro, Oriental Mindoro sang Enero 31. Si Mercado boluntir nga organisador sang Bigkis at Lakas ng mga Katutubo sa Southern Tagalog nga gindukot sang militar sang Enero 26. Ginlubong sang mga berdugo si Mercado sang Pebrero 1 nga wala ginpahibalo sa iya mga paryente. Pagkatapos sang krimen ginpaggwa sang militar nga katapu sang Bagong Hukbong Bayan ang duha.

Kabahin ang krimen nga ini sang nakapokus nga operasyon (*focused military operation* o FMO) sang Southern Luzon Command (Solcom) sa pila ka prubinsya sang Southern Tagalog sang Enero. Luwas sa pagpanglighot sa mga komunidad sa kaumhan, nagtukod man ini sang mga tsekpyont kag wala sang pili nga pagpang-abuso sa kinamatarung sang mga tumandok kag mangunguma nga nagapuyo sa erya sang ila operasyon. Ang operasyon nga ini ginadiriher sang bag-o gintalana nga kumander sang Solcom nga si Gen. Antonio Parlade. Dibisyon-kadaku nga tropa ang gindeploy sa Quezon kag Mindoro.

Sa Quezon, ginlighot sang gintingub nga pwersa sang 201st IBde kag PNP-Calabarzon ang mga barangay sang Villa, Pisipis kag Vergania sa bayan sang Lopez halin Enero 10 tubtob 30. Ginsalakay man sang nagalab-ot isa ka batalyon nga pwersa sang 85th kag PNP ang pila ka barangay sang Gumaca. Nagbutang ini sang tsekpyont sa Gumaca kag iban nga banwa sa Timog Quezon.

Sa amo man, ginatantya nga isa ka batalyon ang gindeploy halin sa 1st IB, PNP kag CAFGU sa mga banwa sang Real kag Sampaloc, Quezon; kag Kalayaan kag Luisiana sa Laguna halin pa sadtong ikaduha nga semana sang Enero.

May interyor nga barangay man sa Rizal kag San Jose, Occidental Min-

doro; kag Bulalacao, Mansalay, Victoria kag Socorro sa Oriental Mindoro ang ginpanglighot sang mga tropa sang 203rd IBde kag PNP-Mimaro halin Enero 8. Suno sa report, duha ka kumpanya ang nag-operasyon sa kada erya nga sakup sang FMO.

Naglab-ot man sa 32 baryo sa bahin sang Timog Palawan ang sakup sang FMO sang Western Command sang AFP kag Provincial Task Force to End Local Communist Armed Conflict. Gindeploy ang 1st Police Mobile Force Company sang PNP-Palawan sa mga banwa sang Quezon, Rizal, Bataraza, Brooke's Point kag Sofronio Espanola.

Sa panahon sang nakapokus nga operasyon militar natabo ang malala nga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung kag pagtublag sa malinong nga pagpangabuhi sang mga residente. Sa Gumaca, Quezon ginapapondo sa tsekpyont kag ilegal nga ginhalughog ang isa ka dyip. Nag-istraping man ang mga suldado sa Rizal, Occidental Mindoro. Samtang, tatlo ka pamatan-on nga Tadyawan ang gingamit sang kusog sang Enero 12 sa Happy Valley, Socorro, Oriental Mindoro. Pwersahan man nga nagbakwit ang mga residente halin sa anum ka sityo sa tatlo ka barangay sang Socorro kag apat ka sityo sa tatlo ka barangay sang Victoria halin Enero 13. AB

JIPCO: Kalinungan para sa mga kapitalista

GINPAKAMALAUT SANG MGA grupo sang mamumugon ang PNP pagkatapos sini nga ianunsyo ang pagtukod sang mga Joint Industrial Peace and Concern Office (JIPCO) sa mga sona pang-ekonomya sa Central Luzon sang Enero 22.

Suno sa Center for Trade Union and Human Rights, igitigalalisa lang sini ang malaparan nga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung sa mga sona pang-ekonomya. Ginpalig-on man sini ang mismo polisiya sang estado nga lupigon ang militante nga unyonismo sa tabon sang kampanya nga kontraterorismo, nga ang ultimo nga katuyuan amo nga siguruhon ang kita sang mga kapitalista.

Sa paglunsar sang JIPCO sa Clark Freeport Zone, hayagan nga ginhambal sang Police Regional Office-3 nga pangunahon nga katuyuan sang programa nga pungan ang pag-organisa sang mga militante nga unyon nga maorganisa ang mga mamumugon sa mga pabrika sa engklabo.

Para sa Kilusang Mayo Uno, direkta nga atake ang pagtukod sang JIPCO sa basehan nga kinamatarung sang mga mamumugon nga magtukod sang unyon. Dugang sini, indi tubtob san-o may kalinungan kon ang mga pwersa pangseguridad sang estado pareho sang PNP nagapatuman sang mga polisiya nga nagapatay sa linibo nga pumuluyo. AB

Hustisya para kay Randy Malayao

HUSTISYA ANG PANAWAGAN sang mga aktibista kag paryente sang konsultant sang National Democratic Front of the Philippines nga si Randy Felix Malayao, isa ka tuig makaligad siya nga patyon. Nagprotesta sila sang Enero 30 sa atubang sang Camp Melchor dela Cruz sang 5th ID sa Gamu, Isabela.

Mapintas nga ginbungkag sang mga pwersa sang militar ang protesta. Para gamuhon ang programa,

nagpwesto man ang militar sang trak kag ambulansya sa kilid sang karsada kag wala untat ang pagbusina.

Antes ang paghulag, naghalad sang misa ang grupo sa lubngan ni Malayao sa San Pablo, Isabela.

Ginpatay si Malayao samtang sakay sang bus sa Aritao, Nueva Vizcaya sang Enero 30, 2019. AB

19 mangunguma, ilegal nga gin-aresto

Sa Northern Samar, 15 mangunguma halin sa Barangay Osmena, Palapag ang gin-aresto sang Enero 22 kag 23. Gindakop sang mga elemento sang 20th IB sanday Constancio Capate Martinico, Reneldo Longcop, Gonzalo Magayes, Jomar Orua, Delphin Meraya Jr kag JR Laoreno. Gindala ang anom nga mangunguma sa kampo kon sa diin sila gin-interogar. Sa masunod nga adlaw, siyam ka mangunguma naman ang gindala sa kampo sang 803rd IBde sa Catarman. Ginpaidalom sila sa interogasyon kag pilit nga ginpasurrender. Gindumilian man ang mga pamilya nga magbisita sa mga biktima.

Apat ka lider mangunguma naman sa Bukidnon ang gin-aresto sang Enero 23 pagkatapos makipagdayalogo kay Rep. Manuel Zubiri. Ginkilala ang apat nga sanday Jun Guinanao, pangulo sang Kasama-Bukidnon, June Makute sang Buffalo-Tamaraw-Limus (BTL), Danilo Menente kag Albert Tannallion. Ginpaabot sang apat sa opisina ni Zubiri ang pagpamatay sa mga mangunguma sa Bukidnon, pagpasaka sang himu-himo nga kaso sa mga aktibista kag ang ila nga panawagan para sa subsidyo sa agrikultura. Pagkatapos sini, ginbalabagan kag gindakop sila sang mga elemento sang 88th IB kag gindala sa ila nga kampo sa Maramag. Gin-akusar ang apat nga nagatago kuno sang mga pilason nga katapo sang BHB sa ila nga uma sa BTL, Maramag.

Sang Pebrero 5, gin-aresto man kag nakadetiner subong sa Oroquieta City Police Station si Engr. Jennifer Aguhob base sa himu-himo nga kaso sang pagpatay. Si Aguhob katapu sang Karapatan kag Union of People's Lawyers in Mindanao. Antes sini, sang 2017 kag 2018, na-

kaagi siya sang pagpamahug kag pamwersa sa militar.

Sa Laguna, nakit-an ang mga bangkay sang duha ka mangunguma nga sanday Emerito Pinza kag Romy Candor sang Pebrero 5. Gindukot sila kag ginpatay sang mga elemento sang Regional Mobile Force Battalion-4A sang Enero 19. Ginpaggwa sang mga berdugo nga napatay ang duha sa isa ka engkwentro. Agud itago ang ila nga krimen, ginlubong ang duha gamit ang gin-imbento nga mga ngalan sa Calamba Municipal Cemetery. Si Pinza kag Candor mga katapu sang Pinagkaisahang Ugnayan ng mga Magsasaka sa Laguna.

Sa Bohol, ginluthang tubtob mapatay sang ginadudahan nga ahente sang estado si Pelagio Compoc sa iya uma sa Barangay Dagohoy, Bilar sang Enero 22. Si Compoc katapu sang Humabol-Kilusang Magbubukid ng Pilipinas kag barangay tanod sa ila komunidad. Antes ang pagpatay, makapila ka beses siya nga nag-agi sang kalakasan bangud kuno may utod siya nga kumander sang Bagong Hukbong Bayan. AB

Sangtwaryo sang mga Lumad ginsalakay sang mga paramilitar

PILA KA ADLAW PAGKATAPOS i-mandu sang Regional Peace and Order Council-11 ang pagpasara sang UCCP Haran Center sa Davao City, ginsalakay ini sang mga paramilitar sang Enero 25. Bitbit ang mga binangon sang mga katapu sang Alamara, grupo nga paramilitar nga uyat sang berdugo nga militar, ang mga pader kag kudal sang Haran kon sa diin nagadayon ang may 500 Lumad nga bakwit. Napilitan nga bayaan sang mga bakwit ang ila ansestral nga duta dulot sang mabaskog nga militarisasyon.

May 50 paramilitar ang nag-atake sa Haran. Suno sa report, pwersahan nila nga ginapabalik ang mga bakwit sa ila mga komunidad sa Kapa-long kag Talaingod, Davao del Norte.

Nag-abot ang mga pulis sa lugar pero nagbalibad sila nga arestuhon ang mga katapu sang Alamara. Sa baylo ginpunggan ang midya nga mag-sulod sa sulod sang kudal.

Nagpanindugan man ang mga lider Lumad nga magpabilin sa sangtwaryo tubtob maseguro nila nga luwas na ang ila nga komunidad. AB

Sa ika-33 tuig sang Mendiola Massacre: Duterte Legacy, kagulutmon kag kamatayon

LIWAT NGA NAGTIPON ANG mga progresibong grupo kag kadugo sang mga biktima sang Mendiola Massacre sang Enero 22 agud dumumon ang ika-33 tuig sang masaker. Siling nila, napaslawan ang rehimeng Duterte nga hatagan hustisya ang pagkamatay sang 13 mangunguma sang Enero 22, 1987 sa Mendiola, Manila.

Ang 13 mangunguma kabahin sa linibo nga nagkadto sadto sa Mendiola agud tawgan si anay Pres. Cory Aquino nga ipatuman ang tunay nga reporma sa duta.

Para sa Kilusang Magbubukid ng Pilipinas, bisan pila ka rehimen na ang nagtaliwan nagapadayon giha-

pon ang makaluluoy nga kundisyon sang mayorya nga pumuluyo nga Pilipino. Dugang nila, kabutigan ang ginapabugal sang rehimen nga "Duterte legacy". Sa sulod sang 33 tuig, wala gihapon sang hustisya kag tunay nga kalinungan.

Sa pahayag sang Unyon ng Manggagawa sa Agrikultura, mas

malala ang pagpatay sa mga mangunguma sa idalum ni Duterte. May 244 na ang ginpatay sa subong. Gutom man ang ginaantus sang mga mangunguma dulot sang layi sa liberalisasyon sang pag-eksport sang bugas. Suno sa Alyansa ng mga Magbubukid sa Gitnang Luzon-Nueva Ecija, ginabatas subong sang mga mangunguma ang manubo nga presyo sang palay. Halos wala na sila sang ginakita bangud sa pagpatuman sang nasambit nga layi. AB

Proyekto nga Aerotropolis, paantus sa mga mangingisda kag pumuluyo

Sa paindis-indis sang mga kapitalista, ginakabig ni Ramon Ang ang desay-sibo nga pagpabor sa iya sang proyekto nga New Manila International Airport. Mas kilala ini bilang Aerotropolis nga pagatukuron sang San Miguel Holdings Corporation sa 2,500 ektarya nga baybay-dagat sang Barangay Taliptip, Bulakan, Bulacan. Apang para sa mga mangingisda kag residente sa lugar, sa hampang sang mga dalagku nga negosyo, nakataya ang ila nga pangabuhian, puluy-an kag preserbasyon sang kapalibutan.

Ginatantya nga ara sa 700 pamilya ang mawad-an sang puluy-an kag pangabuhian sa nagahana nga paglamon sang higante nga proyekto sa bilog nga katunggan. Linibo nga pamilya pa ang sa peligro nga mapalayas bunga sang ginpalala nga ispekulasyon kag plano para sa pagkambyo gamit sang duta sa kai-ping nga mga banwa.

Suno naman sa Advocates of Science and Technology for the People (Agham), ginatantya nga 24 ka ektarya sang mga palangisdaan ang matabunan bunga sang malaparan nga reklamasyon. Umpisa sang Abril 2018 ginpang-utod na sang ginadudahan nga mga tinawo sang SMC ang mga bakawan para maghatag dalan sa proyekto. Nagalab-ot na sa 600 bakawan ang gin-utod sa Barangay Taliptip. Kadam-an sa mga gin-utod ang mga piapi, malig-on nga klase sang bakawan nga nagserberbi nga puluy-an sang mga isda kag panagang sa mga balod.

Pribatisasyon sang pangpubliko nga palangisdaan

Bangud sang kawad-on sang tunay nga reporma sa duta, ginahi-

muslan kag ginatabog ang mga nagatuga sang produkto halin sa palangisdaan. Wala man sang suporta ang estado labi na pagkatapos sang mga kalamidad, gani nawad-an sang ikasarang ang mga propitaryo nga mapauswag pa ang produksyon sa ila nga mga palangisdaan kag asinan. Lakip sa pagatindugan sang Aerotropolis mga palangisdaan kag asinan nga ginbakal sang SMC pagkatapos mawasak sang sunud-sunod nga mga kalamidad. Ini ang nagadulot sang dislokasyon sa pangabuhian sang mga mamumugon sa mga palangisdaan, sang mga manug-asin kag gamay nga mangingisda nga natabog halin sa mga bakante nga palangisdaan. Katuwang sini ang militarisasyon sang lugar para tapnaon ang pagbato sang mga residente.

Ginapatuman ang proyekto nga Aerotropolis santo sa disenyo sang Manila Bay Coastal Strategies, isa sa mga mayor nga programa sang Greater Capital Region sa idalom sang programa nga Build, Build, Build sang rehimeng Duterte. Ginkontrol ni Duterte ang reklamasyon sa bilog nga pungsod para pagatukuran sang mga proyekto sang iya

ginpaboran nga dalagku nga kapitalista. Sa Manila Bay, ang malaparan nga reklamasyon ang nagapatay sa pangabuhian sang mga mangingisda kag iban pa nga nagasalig diri.

Sa idalom sang iskema nga *public-private-partnership* (PPP), pagapondohan sang San Miguel Holdings Corp. ang konstruksyon sang Aerotropolis nga nagabalor sang P735 bilyon. Pagkatapos sang konstruksyon igapasa sa reaksyunaryo nga gubyrno ang operasyon sini, kag obligahon ini nga bayaran ang gastos sa konstruksyon nga may tuman kataas nga interes. Pareho sang iban pa nga mga proyekto nga PPP, ginagarantiyahan sini ang binilyon nga piso nga kita kay Ramon Ang.

Kabahin man sang proyekto ang pagplastar sang karsada nga magadalasa sa mga salakyan sa Marilao, Bulacan para lang i-angut ang airport kag North Luzon Expressway. Kabahin man sini ang Manila Integrated Flood Control and Coastal Defense Expressway Project sang San Miguel Holdings Corporation kasosyo ang New San Jose Builders. Sakop sang programa ang bilog nga Manila Bay halin Navotas tubtob Bataan. AB

Maanomalya nga pondo paniktik sang DICT

NABUYAGYAG SANG ENERO 31 ang maanomalya nga paggamit sang Department of Information and Communications Technology (DICT) sa tago nga pondo sini sang 2019. Gingamit sang upisina ang P300 milyon para sa hilikuton paniktik sa *internet* nga labag sa hilway nga pagpahayag kag posible nga pagpasilabot sa personal nga impormasyon sang taga ka Pilipino.

Ginbuyagyag ini ni DICT Undersecretary Eliseo Rio Jr kadungan sang iya nga pagresayn sa pwesto. Ginathag niya nga indi upod sa mandato sang DICT ang hilikuton paniktik. Guwa pa diri ang pag-akusar niya sa

upisina sa mahinay sini nga pagpaggwa sang pondo sa hilikuton nga operasyon nga uyat sang upisyal.

Bangud diri, nagpasaka sang resolusyon ang mga progresibo sa Kongreso sang Pebrero 5 kag amo

man sa Senado para paimbestigahan ang paggamit sang pondo sang ahensya para sa paniktik.

Sa atubang sang nagasingki nga pasista nga pagpamigos kag malaparan nga *Red-tagging* sa mga progresibo kag aktibista, isa ka daku nga pamahog sa hilway nga pagpahayag ang paniktik sang upisina. Subong nga tuig, nagalab-ot pa sa P800 milyon ang tago nga pondo sang departamento. AB